Zbornik sudske prakse

PRESUDA SUDA (prvo vijeće)

20. rujna 2017.*

„Zahtjev za prethodnu odluku – Okoliš – Električna energija iz vjetra – Direktiva 2009/28/EZ – Promicanje energije iz obnovljivih izvora – Članak 2. stavak 2. točka (k) – Program potpore – Članak 13. stavak 1. podstavak 2. točka (e) – Administrativni troškovi – Direktiva 2008/118/EZ – Opći aranžmani za trošarine – Članak 1. stavak 2. – Dodatni neizravni porezi za ostvarivanje specifičnih ciljeva – Direktiva 2003/96/EZ – Oporezivanje energenata i električne energije – Članak 4. – Minimalno oporezivanje električne energije – Pristojba na vjetroagregate koji služe za proizvodnju električne energije”

U spojenim predmetima C-215/16, C-216/16, C-220/16 i C-221/16,

povodom zahtjeva za prethodnu odluku na temelju članka 267. UFEU-a, koje je uputio Tribunal Superior de Justicia de Castilla-La Mancha (Vrhovni sud Kastilje – La Manche, Španjolska), odlukama od 12. travnja 2016. (C-215/16 i C-216/16), od 8. travnja 2016. (C-220/16) i od 11. travnja 2016. (C-221/16), koje je Sud zaprimio 18. travnja 2016. (C-215/16 i C-216/16) i 20. travnja 2016. (C-220/16 i C-221/16), u postupcima

Elecdey Carcelen SA (C-215/16),

Energías Eólicas de Cuenca SA (C-216/16),

Iberenova Promociones SAU (C-220/16),

Iberdrola Renovables Castilla La Mancha SA (C-221/16)

protiv

Comunidad Autónoma de Castilla-La Mancha,

SUD (prvo vijeće),

u sastavu: R. Silva de Lapuerta, predsjednica vijeća, E. Regan (izvjestitelj), J.-C. Bonichot, C. G. Fernlund i S. Rodin, suci,

nezavisna odvjetnica: J. Kokott,

tajnik: L. Carrasco Marco, administratorica,

uzimajući u obzir pisani postupak i nakon rasprave održane 29. ožujka 2017.,

* Jezik postupka: španjolski

uzimajući u obzir očitovanja koja su podnijeli:

– za Elecdey Carcelen SA, R. Fiestas Hummler, *abogado*,

– za Energías Eólicas de Cuenca SA, J. Ruiz Calzado, L. M. Cazorla Prieto i J. Domínguez Pérez, *abogados*,

– za Iberenova Promociones SAU i Iberdrola Renovables Castilla La Mancha SA, J. M. Rodríguez Cárcamo i C. Jiménez Jiménez, *abogados*,

– za Comunidad Autónoma de Castilla-La Mancha, A. Quereda Tapia, u svojstvu agenta,

– za španjolsku vladu, V. Ester Casas, u svojstvu agenta,

– za Europsku komisiju, K. Talabér-Ritz, F. Tomat i P. Arenas Naon, u svojstvu agenata,

saslušavši mišljenje nezavisne odvjetnice na raspravi održanoj 1. lipnja 2017.,

donosi sljedeću

Presudu

1 Zahtjevi za prethodnu odluku odnose se na tumačenje članka 4. Direktive Vijeća 2003/96/EZ od 27. listopada 2003. o restrukturiranju sustava Zajednice za oporezivanje energenata i električne energije (SL 2003., L 283, str. 51.) (SL, posebno izdanje na hrvatskom jeziku, poglavlje 9., svezak 2., str. 75.), članka 1. stavka 2. Direktive Vijeća 2008/118/EZ od 16. prosinca 2008. o općim aranžmanima za trošarine i o stavljanju izvan snage Direktive 92/12/EEZ (SL 2009., L 9, str. 12.) (SL, posebno izdanje na hrvatskom jeziku, poglavlje 9., svezak 30., str. 174.) kao i članka 2. stavka 2. točke (k) i članka 13. stavka 1. podstavka 2. točke (e) Direktive 2009/28/EZ Europskog parlamenta i Vijeća od 23. travnja 2009. o promicanju uporabe energije iz obnovljivih izvora te o izmjeni i kasnijem stavljanju izvan snage direktiva 2001/77/EZ i 2003/30/EZ (SL 2009., L 140, str. 16.) (SL, posebno izdanje na hrvatskom jeziku, poglavlje 15., svezak 11., str. 39.).

2 Zahtjevi su podneseni u okviru postupaka između društava Elecdey Carcelen SA, Energías Eólicas de Cuenca SA, Iberenova Promociones SAU i Iberdrola Renovables Castilla La Mancha SA, s jedne strane, i Comunidad Autónoma de Castilla-La Mancha (Autonomna regija Kastilja – La Mancha, Španjolska), povodom plaćanja pristojbe na vjetroagregate namijenjene proizvodnji električne energije.

Pravni okvir

Pravo Unije

Direktiva 2003/96

3 Članak 1. Direktive 2003/96 određuje:

„Države članice uvode poreze na energente i električnu energiju u skladu s ovom Direktivom.”

4 U članku 2 stavku 1. te direktive utvrđuje se popis proizvoda koji potpadaju pod pojam „energenti” u smislu navedene direktive.

5 Člankom 2. stavkom 2. precizira se da se ona primjenjuje i na električnu energiju obuhvaćenu oznakom KN 2716.

6 Sukladno članku 4. Direktive 2003/96:

„1. Razine oporezivanja koje države članice primjenjuju na energetske proizvode i električnu energiju, a koje su navedene u članku 2., ne smiju biti ispod najniže razine oporezivanja propisane ovom Direktivom.

2. Za potrebe ove Direktive, ‚razina oporezivanja' znači ukupno opterećenje u vezi sa svim neizravnim porezima (osim [poreza na dodanu vrijednost (PDV)]) koji se izračunavaju izravno ili neizravno po količini energenta ili električne energije u trenutku puštanja u slobodnu potrošnju."

Direktiva 2008/118

7 Članak 1. Direktive 2008/118 određuje:

„1. Ovom se Direktivom utvrđuju opća pravila u odnosu na trošarine, koje se ubiru neposredno ili posredno na potrošnju sljedećih roba (dalje u tekstu ‚trošarinska roba'):

(a) energenti i električna energija, obuhvaćeni Direktivom [2003/96];

[…]

2. Države članice mogu ubirati druge neizravne poreze na trošarinsku robu za posebne namjene, ako su ti porezi sukladni poreznim pravilima Zajednice koja se primjenjuju na trošarinu ili [PDV], vezano uz utvrđivanje porezne osnovice, izračunavanje poreza, nastanak obveze obračuna i nadzor poreza koji su u pitanju, ali ne uključuju odredbe o oslobođenjima.

[…]"

Direktiva 2009/28

8 Članak 1. Direktive 2009/28, naslovljen „Predmet i područje primjene", predviđa:

„Ovom Direktivom utvrđuje se zajednički okvir za promicanje energije iz obnovljivih izvora. Direktiva postavlja obvezne nacionalne ciljeve za ukupan udio energije iz obnovljivih izvora u konačnoj bruto potrošnji energije i za udio energije iz obnovljivih izvora u prometu. […]"

9 Članak 2. navedene direktive, naslovljen „Definicije", u stavku 2. točki (k) određuje:

„[…]

(k) ‚program potpore' znači svaki instrument, program ili mehanizam koji primjenjuje država članica ili skupina država članica koji potiče uporabu energije iz obnovljivih izvora smanjenjem troškova te energije, povećanjem cijene po kojoj se može prodati ili povećanjem količine nabavljene energije na temelju obveze koja se odnosi na obnovljivu energiju ili na drugi način. To uključuje, ali se ne ograničuje na, investicijsku pomoć, oslobađanje od poreza ili njegovo smanjenje, povrat poreza, programe potpore koji obvezuju na uporabu obnovljive energije uključujući programe koji primjenjuju zelene certifikate i neposredne programe zaštite cijena uključujući tarife za opskrbu energijom i plaćanje premija."

10 Članak 3. Direktive 2009/28, naslovljen „Obvezni nacionalni opći ciljevi i mjere za uporabu energije iz obnovljivih izvora”, određuje:

„1. Svaka država članica osigurava da je udio energije iz obnovljivih izvora, izračunan u skladu s člancima od 5. do 11., u konačnoj bruto potrošnji energije u 2020. barem jednak njezinom nacionalnom općem cilju za udio energije iz obnovljivih izvora te godine, kako je naveden u trećemu stupcu tablice u Prilogu I. dijelu A. Takvi obvezni opći nacionalni ciljevi u skladu su s ciljem od najmanje 20 % udjela energije iz obnovljivih izvora u konačnoj bruto potrošnji energije u Zajednici u 2020. Radi lakšeg ostvarenja ciljeva navedenih u ovom članku, svaka država članica razvija i promiče energetsku učinkovitost i uštedu energije.

[…]

2. Države članice uvode učinkovite mjere kako bi osigurale da udio energije iz obnovljivih izvora bude jednak udjelu navedenom u okvirnim smjernicama iz Priloga I. dijela B ili da ga premaši.

3. Kako bi se ostvarili ciljevi utvrđeni u stavcima 1. i 2. ovog članka države članice mogu, *inter alia*, primijeniti sljedeće mjere:

(a) programe potpore;

[…]”

11 Članak 13. navedene direktive, naslovljen „Administrativni postupci, zakonski i podzakonski akti”, određuje:

„1. Države članice osiguravaju da su svi nacionalni propisi koji se odnose na postupke koji se primjenjuju na pogone za proizvodnju električne energije, tj. na postupke izdavanja odobrenja, certificiranja i izdavanja dozvola za proizvodnju energije za grijanje i hlađenje iz obnovljivih izvora energije i na pripadajuću infrastrukturu prijenosne i distribucijske mreže te postupak pretvorbe biomase u biogoriva ili druge energetske proizvode razmjerni i potrebni.

Države članice ponajprije poduzimaju potrebne mjere da osiguraju:

[…]

(e) transparentnost i ovisnost o troškovima administrativnih troškova koje plaćaju potrošači, planeri, arhitekti, građevinari te instalateri i dobavljači opreme i sustava […]

[…]”

12 Prilog I. Direktivi 2009/28, naslovljen „Nacionalni opći ciljevi za udio energije iz obnovljivih izvora u konačnoj bruto potrošnji energije 2020.”, u svom dijelu A navodi opće ciljeve svake države članice, uključujući i opći cilj Kraljevine Španjolske, koji je za navedenu godinu utvrđen u visini 20 %. Dio B navedenog priloga odnosi se na okvirne smjernice iz članka 3. stavka 2. navedene direktive.

Španjolsko pravo

13 Članak 4. Leya 9/2011, por la que se crean el canon eólico y el fondo para el desarrollo tecnológico de las energías renovables y el uso racional de la energía en Castilla La Mancha (Zakon br. 9/2011 o uvođenju pristojbe za vjetroagregate i osnivanju fonda za tehnološki razvoj energije iz obnovljivih izvora i racionalno korištenje energije u Kastilji – La Manchi) od 21. ožujka 2011. (BOE br. 105 od 3. svibnja 2011.) određuje:

„1. Oporezivi događaj za pristojbu za vjetroagregate jesu opterećenja i štetni učinci na prirodni okoliš i područje koji nastaju kao posljedica izgradnje vjetroelektrana s vjetroagregatima za proizvodnju električne energije na području Autonomne regije Kastilje – La Manche.

[…]

3. Oporezivi događaj postoji i u slučaju kada vlasnik vjetroagregata nije istovjetan vlasniku službenog odobrenja za izgradnju vjetroelektrane.”

14 Članak 6. Zakona br. 9/2011, naslovljen „Obveznici”, određuje:

„1. Obveznici plaćanja pristojbe su fizičke ili pravne osobe […] koje, po bilo kojoj osnovi, iskorištavaju vjetroelektranu ili instalacije za proizvodnju električne energije pomoću vjetra, čak i u slučaju da nisu nositelji odobrenja za izgradnju.

Pretpostavlja se, osim ako se dokaže suprotno, da vjetroelektranu iskorištava osoba ili subjekt koji je naveden kao nositelj odobrenja za njezinu izgradnju.

[…]”

15 Članak 7. Zakona br. 9/2011, naslovljen „Porezna osnovica”, određuje:

„1. Poreznu osnovicu predstavlja zbroj vjetroagregata u vjetroelektrani koja se nalazi na području Autonomne regije Kastilje – La Manche.

[…]”

16 Članak 8. Zakona br. 9/2011, naslovljen „Tarifa pristojbe i iznos doprinosa”, određuje:

„1. Visina pristojbe određuje se primjenom sljedećih tromjesečnih tarifa pristojbe na poreznu osnovicu:

– u vjetroelektranama s najviše dva vjetroagregata: 0 eura za svaki vjetroagregat;

– u vjetroelektranama s najmanje tri i najviše sedam vjetroagregata: 489 eura za svaki vjetroagregat;

– u vjetroelektranama s najmanje osam i najviše 15 vjetroagregata: 871 euro za svaki vjetroagregat;

– u vjetroelektranama s više od 15 vjetroagregata:
  a) ako je broj vjetroagregata jednak ili manji od instalirane snage vjetroelektrane mjerene u megavatima: 1233 eura za svaki vjetroagregat,
  b) ako je broj vjetroagregata veći od instalirane snage vjetroelektrane mjerene u megavatima: 1275 eura za svaki vjetroagregat.

[…]”

Glavni postupci i prethodna pitanja

17 Tužitelji iz glavnih postupaka na području Autonomne regije Kastilje –La Manche iskorištavaju vjetroagregate namijenjene proizvodnji električne energije.

18 Nakon što su za porezno razdoblje 2011. i 2012. godine platili pristojbu uvedenu Zakonom br. 9/2011, ali smatrajući da je ona neustavna i suprotna pravu Unije, tužitelji su od nadležnih nacionalnih tijela zatražili ispravak njihovih samostalno utvrđenih pristojbi za vjetroagregate kao i povrat plaćenih iznosa.

19 Nakon što su ti zahtjevi odbijeni, tužitelji su podnijeli tužbu Tribunalu Superior de Justicia de Castilla-La Mancha (Vrhovni sud Kastilje – La Manche, Španjolska).

20 Taj se sud, kao prvo, pita je li pristojba kao što je ona predviđena Zakonom br. 9/2011 sukladna cilju Direktive 2009/28, s obzirom na to da je njezin cilj promicanje i razvoj potrošnje električne energije iz obnovljivih izvora, dopuštajući državama članicama, među ostalim, uvođenje „programa potpore" definiranih u članku 2. stavku 2. točki (k) navedene direktive. Takva bi pristojba – koja se plaća povrh drugih općih i posebnih poreza koji opterećuju proizvodnju električne energije – osobito mogla ugroziti obvezne nacionalne opće ciljeve iz članka 3. stavaka 1. do 3. navedene direktive, u vezi s njezinim Prilogom I., u pogledu udjela električne energije proizvedene iz obnovljivih izvora za 2020. godinu, koji je za Kraljevinu Španjolsku utvrđen u visini od 20 %. Navedeni sud pita se i o tome u kojoj mjeri takva pristojba predstavlja davanje koje je sukladno s člankom 13. stavkom 1. podstavkom 2. točkom (e) iste direktive, s obzirom na to da se tom odredbom strogo ograničava mogućnost država članica da ubiru „administrativne troškove".

21 Sud koji je uputio zahtjev potom izražava sumnje u pogledu pitanja sukladnosti navedene pristojbe s člankom 1. stavkom 2. Direktive 2008/118, kako je protumačen presudom od 27. veljače 2014., Transportes Jordi Besora (C-82/12, EU:C:2014:108), s obzirom na to da ta pristojba ne služi ostvarenju posebnih ciljeva, već ostvarenju dodatnih proračunskih prihoda za javna tijela.

22 Naposljetku, taj se sud pita je li predmetna pristojba spojiva s člankom 4. stavkom 1. Direktive 2003/96, s obzirom na to da može – zbog povećavanja poreznog opterećenja koje proizlazi iz svih neizravnih poreza u Španjolskoj – u toj državi članici dovesti do razine oporezivanja koja premašuje najnižu razinu predviđenu u toj odredbi i stoga dovesti do narušavanja tržišnog natjecanja između država članica.

23 U tim je okolnostima Tribunal Superior de Justicia de Castilla-La Mancha (Vrhovni sud Kastilje – La Manche) odlučio prekinuti postupak i uputiti Sudu sljedeća prethodna pitanja:

„1. Budući da su ‚programi potpore', koji su definirani u članku 2. točki (k) Direktive 2009/28/EZ, a među kojima se nalaze porezni poticaji poput smanjenja poreza, oslobođenja od poreza ili njegovog povrata, osmišljeni kao instrumenti za postizanje ciljeva potrošnje energije iz obnovljivih izvora predviđenih u spomenutoj Direktivi 2009/28/EZ, treba li smatrati da su navedeni poticaji ili mjere obvezni i obvezujući za države članice te da imaju neposredan učinak jer se na njih mogu pozvati i istaknuti ih zainteresirani pojedinci u svim vrstama javnih, sudskih ili upravnih postupaka?

2. Treba li izraz ‚ali se ne ograničuje na' koji je upotrijebljen prilikom nabrajanja poreznih poticajnih mjera poput smanjenja poreza, oslobođenja od poreza ili njegovog povrata u okviru ‚programa potpore' navedenih u prvom pitanju razumijevati tako da je jedan od tih poticaja i neoporezivanje, to jest zabrana bilo kakvog posebnog i pojedinačnog dodatnog nameta na energiju iz obnovljivih izvora, uz opće poreze koji terete gospodarsku djelatnost i proizvodnju električne energije? Jednako tako, ovdje se postavlja i sljedeće pitanje: valja li smatrati da prethodno navedena opća zabrana

uključuje zabranu dvostrukog oporezivanja te kumulacije ili preklapanja više općih ili pojedinačnih poreza kojima se djelatnost proizvodnje energije iz obnovljivih izvora tereti u različitim stadijima i koji se odnose na isti oporezivi događaj kao i predmetna pristojba na vjetroelektrane?

3. U slučaju negativnog odgovora na drugo pitanje i prihvaćanja mogućnosti da se energija iz obnovljivih izvora oporezuje, treba li pojam ‚posebna namjena', za potrebe članka 1. stavka 2. Direktive Vijeća 2008/118/EZ, tumačiti na način da željeni cilj treba biti isključiv i da, k tome, stvarna narav poreza kojim se tereti energija iz obnovljivih izvora treba, s obzirom na njegovu strukturu, biti neporezna, a ne samo punjenje proračuna odnosno ubiranje prihoda?

4. U skladu s člankom 4. Direktive 2003/96/EZ koji, kada govori o razinama oporezivanja koje države članice moraju primijeniti na energetske proizvode i električnu energiju, upućuje na najniže razine predviđene Direktivom, odnosno na zbroj svih izravnih i neizravnih poreza primjenjivih na te proizvode u trenutku njihova stavljanja u promet, treba li taj zbroj shvaćati na način da iz razine oporezivanja koja se zahtijeva prema Direktivi valja isključiti one nacionalne poreze čija stvarna narav nije neporezna s obzirom na njihovu strukturu i posebnu namjenu koja se tumači u skladu s odgovorom na treće pitanje?

5. Je li pojam ‚troškovi', koji je upotrijebljen u članku 13. stavku 1. točki (e) Direktive 2009/28, autonomni pojam europskog prava koji valja šire tumačiti, tako da obuhvati i bude sinonim općem pojmu poreza?

6. U slučaju potvrdnog odgovora na peto pitanje, postavlja se sljedeće pitanje: mogu li troškovi koje plaćaju potrošači, a na koje se odnosi članak 13. stavak 1. točka (e) Direktive 2009/28, obuhvaćati samo ona porezna davanja i terete čija je namjena, prema potrebi, nadoknaditi štetu nastalu zbog utjecaja [vjetroelektrana] na okoliš i ubranim iznosom popraviti štetu povezanu s takvim negativnim utjecajem ili učinkom, čime nisu obuhvaćeni oni porezi i pristojbe čija je svrha, s obzirom na to da terete čistu energiju, prije svega punjenje proračuna odnosno ubiranje prihoda?"

24 Rješenjem od 6. lipnja 2016. predsjednik Suda odredio je spajanje postupaka C-215/16, C-216/16, C-220/16 i C-221/16 u svrhu pisanog i usmenog dijela postupka kao i donošenja presude.

O prethodnim pitanjima

Tumačenje Direktive 2009/28

25 Svojim prvim, drugim, petim i šestim pitanjem sud koji je uputio zahtjev u biti pita treba li Direktivu 2009/28, a osobito njezin članak 2. stavak 2. točku (k) i članak 13. stavak 1. podstavak 2. točku (e), tumačiti na način da su joj protivni nacionalni propisi kao što su oni iz glavnog postupka, koji propisuju ubiranje pristojbe na vjetroagregate koji služe za proizvodnju električne energije.

26 U tom pogledu valja podsjetiti da je predmet Direktive 2009/28, kako to proizlazi iz njezina članka 1., utvrđivanje zajedničkog okvira za promicanje energije iz obnovljivih izvora određivanjem, među ostalim, nacionalnih obveznih ciljeva za ukupan udio energije iz obnovljivih izvora u konačnoj bruto potrošnji energije.

27 Tako su, u skladu s člankom 3. stavkom 1. Direktive 2009/28, države članice dužne osigurati da je udio energije iz obnovljivih izvora u konačnoj bruto potrošnji energije u 2020. barem jednak njihovu nacionalnom općem cilju, kako je utvrđen u Prilogu I. dijelu A te direktive, koji mora biti u skladu s ciljem dostizanja najmanje 20 % udjela energije iz obnovljivih izvora.

28 Usto, u skladu s člankom 3. stavkom 2. navedene direktive, države članice moraju uvesti učinkovite mjere kako bi osigurale da udio energije iz obnovljivih izvora bude jednak udjelu navedenom u okvirnim smjernicama iz Priloga I. dijela B ili da ga premaši.

29 Radi postizanja tih ciljeva države članice mogu, u skladu s člankom 3. stavkom 3. Direktive 2009/28, primijeniti „programe potpore”, u smislu njezina članka 2. podstavka 2. točke (k), i, prema tome, dodijeliti investicijsku pomoć, oslobađanje od poreza ili njegovo smanjenje, povrat poreza ili programe potpore koji obvezuju na uporabu obnovljive energije.

30 Međutim, valja utvrditi da nijedna od navedenih odredaba ne zabranjuje državama članicama uvođenje pristojbe kakva je ona iz glavnog postupka, koja opterećuje vjetroagregate namijenjene proizvodnji električne energije.

31 Stoga, kako to proizlazi iz samog teksta članka 3. stavka 3. Direktive 2009/28 i osobito iz izraza „mogu”, države članice nikako nisu, kako bi promicale korištenje energije iz obnovljivih izvora, obvezne donijeti programe potpore ni, *a fortiori*, ako ih odluče donijeti, iste koncipirati u obliku oslobađanja ili smanjenja od poreza.

32 Stoga države članice raspolažu širokom marginom prosudbe u pogledu mjera koje smatraju primjerenima za postizanje obveznih nacionalnih općih ciljeva utvrđenih u članku 3. stavcima 1. i 2. Direktive 2009/28 u vezi s njezinim Prilogom I.

33 Iz toga slijedi da mogućnost država članica, predviđena člankom 3. stavkom 3. Direktive 2009/28, da donesu programe potpore namijenjene promicanju uporabe energije iz obnovljivih izvora, ovisno u slučaju, i u obliku oslobođenja od poreza ili njegova smanjenja ni na koji način ne implicira da bi one bile spriječene oporezivati poduzetnike koji razvijaju takve izvore energije, među ostalim, i vjetroagregate namijenjene proizvodnji električne energije.

34 Ni članak 13. stavak 1. podstavak 2. točka (e) Direktive 2009/28, koji sud koji je uputio zahtjev također citira, ne predstavlja prepreku uvođenju pristojbe kakva je ona iz glavnog postupka.

35 U tom je pogledu dovoljno utvrditi da se ta odredba ograničava na određivanje – kako bi se osiguralo da postupci izdavanja odobrenja, certificiranja i izdavanja dozvola za proizvodnju energije iz obnovljivih izvora budu razmjerni i potrebni – da „administrativni troškovi” koje plaćaju potrošači, planeri, arhitekti, građevinari te instalateri i dobavljači opreme i sustava moraju biti transparentni i ovisni o troškovima.

36 Stoga iz samog teksta te odredbe jasno proizlazi da se njome želi jedino ograničiti prevaljivanje na korisnike troškova koji se odnose na usluge pružene u okviru određenih upravnih postupaka i da ona za predmet ni u kojem slučaju nema zabranu državama članicama uvođenja pristojbi kao što je ona o kojoj je riječ u glavnom postupku.

37 Iz toga proizlazi da ni članak 3. stavci 1. do 3. Direktive 2009/28 u vezi s njezinim člankom 2. stavkom 2. točkom (k) i Prilogom I. ni njezin članak 13. stavak 1. podstavak 2. točka (e) ne zabranjuju državama članicama uvođenje pristojbe kakva je ona o kojoj je riječ u glavnom postupku, koja tereti vjetroagregate namijenjene proizvodnji električne energije.

38 Istina, povećanje uporabe izvora obnovljive energije za proizvodnju električne energije jedan je od važnih elemenata paketa mjera koje su potrebne za smanjenje emisija stakleničkih plinova, a koje spadaju među glavne uzroke klimatskih promjena protiv kojih su se Europska unija i njezine države članice obvezale boriti, kao i za provedbu, među ostalim, Kyotskog protokola uz Okvirnu konvenciju Ujedinjenih naroda o klimatskim promjenama. Takvo se povećanje odnosi i na zaštitu zdravlja i života ljudi, životinja ili biljaka, što su razlozi u općem interesu nabrojeni u članku 36. UFEU-a. Osim toga, iz

članka 194. stavka 1. točke (c) UFEU-a proizlazi da je razvoj obnovljivih energija jedan od ciljeva kojima se treba voditi energetska politika Unije (presuda od 1. srpnja 2014., Ålands Vindkraft, C-573/12, EU:C:2014:2037, t. 78. do 81.).

39 Međutim, ne može se isključiti mogućnost da pristojba poput one iz glavnog postupka može učiniti manje privlačnom proizvodnju i korištenje vjetroenergije te ugroziti njezin razvoj.

40 Međutim, čak i ako se prizna da navedena pristojba – bez obzira na svoj regionalni doseg i činjenicu da se odnosi samo na jedan obnovljivi izvor energije – može dovesti predmetnu državu članicu do toga da ne ispoštuje opći obvezni nacionalni cilj utvrđen u Prilogu I. dijelu A Direktive 2009/28, iz toga bi maksimalno proizlazila povreda te države članice njezinih obveza iz te direktive, a uvođenje takve pristojbe kao takvo ne može se samo po sebi smatrati protivnim navedenoj direktivi, s obzirom na to da države članice – kako je to istaknuto u točki 32. ove presude – raspolažu marginom prosudbe radi postizanja navedenog cilja, uz obvezu poštovanja temeljnih sloboda zajamčenih UFEU-om.

41 Imajući u vidu sve prethodno izneseno, na prvo, drugo, peto i šesto pitanje valja odgovoriti da Direktivu 2009/28, a osobito njezin članak 2. stavak 2. točku (k) i članak 13. stavak 1. podstavak 2. točku (e), treba tumačiti na način da joj nisu protivni nacionalni propisi kao što su oni iz glavnog postupka, koji propisuju ubiranje pristojbe na vjetroagregate koji služe za proizvodnju električne energije.

Tumačenje Direktive 2003/96

42 Svojim četvrtim pitanjem sud koji je uputio zahtjev u biti pita treba li članak 4. Direktive 2003/96 tumačiti na način da su mu protivni nacionalni propisi kakvi su oni iz glavnog postupka, koji predviđaju ubiranje pristojbe na vjetroagregate koji služe za proizvodnju električne energije.

43 Stoga to pitanje počiva na pretpostavci prema kojoj je Direktiva 2003/96 – čiji članak 4. stavak 1. predviđa da države članice na energetske proizvode i električnu energiju navedene u njezinu članku 2. primjenjuju razine oporezivanja koje ne smiju biti ispod najniže razine oporezivanja propisane tom direktivom – primjenjiva *ratione materiae* na sporove u glavnom postupku.

44 No, u skladu s člankom 1. Direktive 2003/96, njezino područje primjene ograničeno je na oporezivanje „energenata” i „električne energije”, kako su definirani u njezinu članku 2. stavcima 1. i 2. (vidjeti presudu od 1. listopada 2015., OKG, C-606/13, EU:C:2015:636, t. 24.).

45 U tim okolnostima najprije valja provjeriti oporezuju li se pristojbom kakva je ona iz glavnog postupka „energenti” ili „električna energija” u smislu navedenih odredaba i potpada li ona stoga pod područje primjene Direktive 2003/96.

46 U tom pogledu valja podsjetiti da članak 2. stavak 1. Direktive 2003/96 definira u njoj upotrijebljen pojam „energenti” taksativno navodeći popis proizvoda koji potpadaju pod taj pojam, upućujući pritom na oznake kombinirane nomenklature (presude od 4. lipnja 2015., Kernkraftwerke Lippe-Ems, C-5/14, EU:C:2015:354, t. 47. i od 1. listopada 2015., OKG, C-606/13, EU:C:2015:636, t. 26.).

47 Međutim, nesporno je da se vjetroagregati o kojima je riječ u glavnom postupku za proizvodnju energije ne koriste nijednim od energenata s tog popisa.

48 Nasuprot tomu, nije sporno da ti vjetroagregati proizvode „električnu energiju” u smislu članka 2. stavka 2. Direktive 2003/96.

49 S obzirom na to, iz zahtjeva za prethodnu odluku proizlazi da se pristojba o kojoj je riječ u glavnom postupku, koja tereti vjetroagregate, ne obračunava – kako je to istaknula nezavisna odvjetnica u točkama 59. i 60. svojeg mišljenja – u odnosu na električnu energiju koju oni proizvedu ili na temelju njihove teoretske učinkovitosti, već se sastoji od tromjesečnog paušalnog iznosa koji varira ovisno o veličini vjetroelektrane u kojoj se nalazi vjetroagregat, a za vjetroelektrane koje sadržavaju više od petnaest vjetroagregata ovisno o njihovoj snazi, pri čemu je, uostalom, iznos pristojbe viši ako vjetroagregat ima manju snagu. Usto, ta pristojba nastaje samim postojanjem svojstva vlasnika vjetroagregata ili posjedovanjem odobrenja, čak i ako se isti ne iskorištava, te neovisno o prodaji električne energije iz vjetra.

50 Nadalje, kako se pristojba o kojoj je riječ u glavnom postupku ne ubire od potrošača električne energije, ona nije ni u kakvom odnosu s potrošnjom električne energije. Dodatno i u svakom slučaju, iako se, doduše, ne može isključiti da je ta pristojba uključena u cijenu električne energije koja se prodaje potrošačima, nije moguće – vodeći računa o specifičnoj naravi tog proizvoda – utvrditi njegovo podrijetlo i stoga identificirati njegov dio koji je proizveden u vjetroagregatima koji podliježu navedenoj pristojbi, tako da se ona ne može fakturirati potrošačima u obliku transparentnog dodatnog troška.

51 Stoga ne postoji nikakva poveznica između, s jedne strane, činjenice koja dovodi do nastanka obveze plaćanja pristojbe o kojoj je riječ u glavnom postupku i, s druge strane, stvarne proizvodnje električne energije u vjetroagregatima te još i manje potrošnje električne energije proizvedene u njima (vidjeti po analogiji presude od 10. lipnja 1999., Braathens, C-346/97, EU:C:1999:291, t. 22. i 23.; od 4. lipnja 2015., Kernkraftwerke Lippe-Ems, C-5/14, EU:C:2015:354, t. 61. do 65. i od 1. listopada 2015., OKG, C-606/13, EU:C:2015:636, t. 31. do 35.).

52 Iz toga proizlazi da se pristojbom kakva je ona iz glavnog postupka ne oporezuje „električna energija” u smislu Direktive 2003/96.

53 Stoga pristojba kakva je ona iz glavnog postupka, koja tereti vjetroagregate koji služe za proizvodnju električne energije, ne potpada pod područje primjene navedene direktive, kako je ono definirano u njezinu članku 1. i članku 2. stavcima 1. i 2.

54 Imajući u vidu sve prethodno navedeno, na četvrto pitanje valja odgovoriti da članak 4. Direktive 2003/96 treba tumačiti na način da mu nisu protivni nacionalni propisi kakvi su oni iz glavnog postupka, koji predviđaju ubiranje pristojbe na vjetroagregate koji služe za proizvodnju električne energije, s obzirom na to da se tom pristojbom ne oporezuju energenti ili električna energija u smislu članka 1. i članka 2. stavaka 1. i 2. navedene direktive te ona stoga ne potpada pod njezino područje primjene.

Tumačenje Direktive 2008/118

55 Svojim trećim pitanjem sud koji je uputio zahtjev u biti pita treba li članak 1. stavak 2. Direktive 2008/118 tumačiti na način da su mu protivni nacionalni propisi kakvi su oni iz glavnog postupka, koji predviđaju ubiranje pristojbe na vjetroagregate koji služe za proizvodnju električne energije.

56 Treba podsjetiti da se, prema njezinu članku 1. stavku 1., Direktivom 2008/118 utvrđuju opća pravila u odnosu na trošarine koje se ubiru neposredno ili posredno na potrošnju roba nabrojenih u toj odredbi, a među kojima se nalaze, posebice, u navedenom članku 1. stavku 1. točki (a), „energenti i električna energija, obuhvaćeni Direktivom 2003/96/EZ”.

57 Uostalom, prema članku 1. stavku 2. navedene direktive, trošarinska roba na temelju te direktive može biti predmet neizravnog nameta koji nije trošarina uvedena tom direktivom ako se, s jedne strane, taj namet obračunava radi jedne ili više posebnih namjena i ako, s druge strane, poštuje pravila Unije o

oporezivanju primjenjiva na trošarine ili PDV za potrebe određivanja porezne osnovice, izračunavanja poreza, nastanka obveze obračuna i nadzora poreza, pri čemu ta pravila ne uključuju odredbe koje se odnose na izuzeća (vidjeti u tom smislu presudu od 5. ožujka 2015., Statoil Fuel & Retail, C-553/13, EU:C:2015:149, t. 35.).

58 Kako je to Sud već istaknuo, ta odredba, koja ima za cilj uvažavanje različitosti poreznih tradicija država članica u tom području kao i čestog pribjegavanja neizravnom oporezivanju radi ostvarivanja neproračunskih politika, omogućuje državama članicama da, osim minimalne trošarine, utvrde i druge neizravne poreze koji imaju specifične svrhe (presuda od 4. lipnja 2015., Kernkraftwerke Lippe-Ems, C-5/14, EU:C:2015:354, t. 58.).

59 U ovom slučaju tužitelji iz glavnog postupka tvrde da predmetna pristojba predstavlja neizravni porez kojim se ne ostvaruje specifičan cilj, s obzirom na to da se njome – umjesto da se želi zaštititi okoliš – upravo suprotno, isti ugrožava, odvraćajući od ulaganja u postrojenja za proizvodnju električne energije iz vjetra, i ona stoga predstavlja zapreku razvoju obnovljivih izvora energije. U svakom slučaju, prihod od te pristojbe ne koristi se nužno za kompenziranje troškova navodnih negativnih utjecaja vjetroelektrana na okoliš. Jedini je cilj te pristojbe osigurati nadležnim tijelima dodatne proračunske prihode.

60 Nasuprot tomu, španjolska vlada i Autonomna regija Kastilja – La Mancha smatraju da se tom pristojbom – osim toga što se ne radi o neizravnom porezu jer izravno opterećuje gospodarsku sposobnost proizvođača električne energije iz vjetra – ostvaruje specifičan cilj vezan za okoliš, s obzirom na to da je ona namijenjena internalizaciji troškova koji proizlaze iz ugrožavanja okoliša uzrokovanih razvojem vjetroelektrana, kako bi se unaprijedile tehnološke inovacije smanjivanjem broja vjetroelektrana ili njihove veličine.

61 Međutim, valja podsjetiti da se članak 1. stavak 2. Direktive 2008/118 – kako to proizlazi iz točke 57. ove presude – odnosi samo na neizravne poreze koji nisu trošarine, koji se ubiru neposredno ili posredno na potrošnju „trošarinskih roba”, kako su nabrojene u članku 1. stavku 1. te direktive (vidjeti u tom smislu presudu od 4. lipnja 2015., Kernkraftwerke Lippe-Ems, C-5/14, EU:C:2015:354, t. 59.).

62 Međutim, iako se potonja odredba odnosi na „energente i električnu energiju obuhvaćene Direktivom 2003/96/EZ”, iz točaka 46. do 52. ove presude upravo proizlazi da pristojba kakva je ona iz glavnog postupka, koja se ubire na vjetroagregate koji služe za proizvodnju električne energije, ne opterećuje energente ili električnu energiju u smislu navedene direktive.

63 Stoga takva pristojba – s obzirom na to da ne opterećuje potrošnju energenata ili električne energije – ne potpada pod područje primjene Direktive 2008/118.

64 Iz toga slijedi da pitanje ima li ta pristojba za cilj zaštitu okoliša potpada isključivo pod nacionalno pravo.

65 Imajući u vidu sve prethodno navedeno, na treće pitanje valja odgovoriti da članak 1. stavak 2. Direktive 2008/118 treba tumačiti na način da mu nisu protivni nacionalni propisi kakvi su oni iz glavnog postupka, koji predviđaju ubiranje pristojbe na vjetroagregate koji služe za proizvodnju električne energije, s obzirom na to da ta pristojba ne predstavlja porez koji se ubire na potrošnju energenata ili električne energije i stoga ne potpada pod područje primjene te direktive.

Troškovi

66 Budući da ovaj postupak ima značaj prethodnog pitanja za stranke glavnog postupka pred sudom koji je uputio zahtjev, na tom je sudu da odluči o troškovima postupka. Troškovi podnošenja očitovanja Sudu, koji nisu troškovi spomenutih stranaka, ne nadoknađuju se.

Slijedom navedenoga, Sud (prvo vijeće) odlučuje:

1. **Direktivu 2009/28/EZ Europskog parlamenta i Vijeća od 23. travnja 2009. o promicanju uporabe energije iz obnovljivih izvora te o izmjeni i kasnijem stavljanju izvan snage direktiva 2001/77/EZ i 2003/30/EZ, a osobito njezin članak 2. stavak 2. točku (k) i članak 13. stavak 1. podstavak 2. točku (e), treba tumačiti na način da joj nisu protivni nacionalni propisi kao što su oni iz glavnog postupka, koji propisuju ubiranje pristojbe na vjetroagregate koji služe za proizvodnju električne energije.**

2. **Članak 4. Direktive Vijeća 2003/96/EZ od 27. listopada 2003. o restrukturiranju sustava Zajednice za oporezivanje energenata i električne energije treba tumačiti na način da mu nisu protivni nacionalni propisi kakvi su oni iz glavnog postupka, koji predviđaju ubiranje pristojbe na vjetroagregate koji služe za proizvodnju električne energije, s obzirom na to da se tom pristojbom ne oporezuju energenti ili električna energija u smislu članka 1. i članka 2. stavaka 1. i 2. navedene direktive te ona stoga ne potpada pod njezino područje primjene.**

3. **Članak 1. stavak 2. Direktive Vijeća 2008/118/EZ od 16. prosinca 2008. o općim aranžmanima za trošarine i o stavljanju izvan snage Direktive 92/12/EEZ treba tumačiti na način da mu nisu protivni nacionalni propisi kakvi su oni iz glavnog postupka, koji predviđaju ubiranje pristojbe na vjetroagregate koji služe za proizvodnju električne energije, s obzirom na to da ta pristojba ne predstavlja porez koji se ubire na potrošnju energenata ili električne energije i stoga ne potpada pod područje primjene te direktive.**

Potpisi